

Serleg - rinocérosz és elefánt ábrázolásával

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	18919
Készítés ideje:	17. SZÁZAD 1. FELE
Készítés helye:	Augsburg; Magyarország
Jelzés:	nincs
Anyag:	rinocérosztülök
Technika:	faragott
Méretek:	magasság: 34,7 cm talpátmérő: 8,2 cm

A ritka és különleges anyagból készült serleg kör idomú, orsós talpát kagylós és leveles koszorú díszíti. Noduszát négy női herma alkotja. Tölcséres formájú kupáján egy rinocérosz és egy elefánt látható pálmák között, zenélő, ruhátlan ifjak és egy majom kíséretében. Boltozatos fedelén pálmák között gyermekeit tápláló anya, valamint két botot tartó és kürtöt fújó férfi, továbbá két, egymással szemben a földön fekvő alak látható. A fedél fogóát négy négeralak által tartott kosár alkotja. A serleg és fedele több részből készült, és utólag állították össze.

A rinocérosz ábrázolása Albrecht Dürer 1515-ben készült fametszetét követi (ld. [itt](#)) – erre utal a nyakon lévő kisebb szarv, a test felülete és a lábak megformálása. Az orrszarvú és az elefánt együttes ábrázolása feltehetően az I. Manuel (1469–1521) portugál király udvarában lezajlott viadalt idézi meg, melyre Dürer metszetének felirata is utal: eszerint 1515 június 3-án a király viadalt rendezett a portugál felfedezők által Indiából a Lisszaboni udvarba szállított rinocérosz és egy elefánt között, mivel az idősebb Plinius nyomán úgy tartották, hogy a két állat egymás halálos ellensége.

A 16–17. századi fejedelmi gyűjtők számára a rinocérosztülök különös jelentőséggel bírt: megjelenésének, anyagi értékének, valamint a kínaiaktól átvett feltevéseknek (gyógyító hatás, méregfelismerés) köszönhetően az "orrszarvak" a *Kunst- és Wunderkammere*k megbecsült darabjaivá váltak. Így például a kora 17. század egyik legkiválóbb *Kunstammer*ének, II. Rudolf császár prágai gyűjteményének inventáriumában tizenhárom befoglalt és tizenegy foglalat nélküli, illetve részben faragott rinocérosztülköt említ.

Irodalom

- Szerk.: Fejős Zoltán: *Legendás lények, varázslatos virágok. A közkedvelt reneszánsz*. Néprajzi Múzeum, Budapest, 2008. - Nr. 20. (Nagy Györgyi)
- Recht Roland, Périer-d' Leteren Catheline, Griener Pascal: *The Grand Atelier. Pathways of Art in Europe, 5th - 18th centuries*. Palais des Beaux-Arts, Brussels, Brussels, 2007. - Nr. XII.1.
- Szerk.: Mikó Árpád: *Jankovich Miklós (1773-1846) gyűjteményei*. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2002. - Nr. 184.

